

بیان الطب: درسنامه پزشکی پارسی نگاشت کهن (سده ششم هجری)

کتاب هفته: شماره ۶۳

ناشر: نشر نی

تالیف: کمال‌الدین ابوالفضل حبیبش تغلیسی

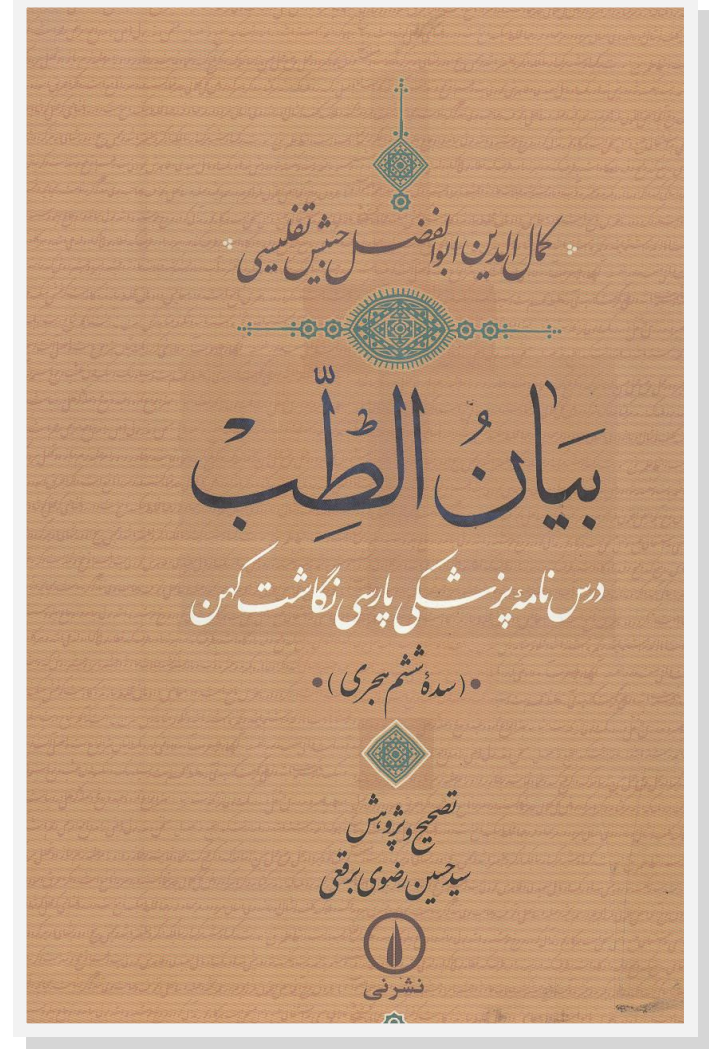
کتاب حاضر به زبان فارسی و با نثری ساده و روان در دانش طب، برای نوآموزان پزشکی نوشته شده است.

تغلیسی را می‌توان دارای شخصیتی منظم و معتدل تصور کرد که به آشفتگی‌های ذهن خواننده‌اش آرامش می‌دهد. برای نمونه، بیماریهای کتاب بیان الطب را به ۳۶۶ شمارگان رده‌بندی می‌کند و در هر یک از بیماریها نیز تماماً این قاعده را رعایت می‌کند که نخست سبب و سپس علامت و سرانجام معالجه را یاد می‌کند که حتی در شاهکارهایی چون قانون بوعلی و المنصوری رازی نیز دیده نمی‌شود، از دیگر ویژگیهای این اثر اصطلاحاتی است که در دیگر متون پزشکی از آنها یاد نشده است. از نظر علم پزشکی، محتویات بیان الطب نوآورانه نیست و نمونه‌های پزشکی بالینی چون آثار رازی در آن به چشم نمی‌خورد.

مؤلف در آغاز و میانه متن از منابعی که استفاده کرده یاد نکرده است اما چون چند سال پیش از این، به سال ۵۵۰ هجری کتاب کفایه الطب را تالیف نموده، دور نیست کمابیش از همان منابع استفاده کرده باشد. کتاب یاد شده بر پایه آثار بقراط، جالینوس، رفس، اریاسیوس، بولس، حنین بن اسحاق، رازی و ابن سینا تدوین شده است. شاید بتوان گفت بیان الطب، متنی مقدماتی‌تر و همگانی‌تر و البته با اختصار، همان کفایه الطب است اما با این تفاوت که بیان الطب مانند آن کتاب، رده‌بندی جدول‌گونه نشده است.

در مقدمه این کتاب به بیست باب بودنش اشاره شده است، اما ناقصی‌هایی دارد. به عنوان مثال هجده بیماری از باب هجدهم و همه باب بیستم در همه نسخه‌ها از دست رفته است. باب نخستین "در معرفت چیزهایی که طیب را از دانستن آن ناچار بود" اختصاص داده که خود به نه قسمت رده‌بندی شده است. باب دوم تا نوزدهم، در بردارنده "سبب و علامت و علاج سیصد و شصت و شش علت از فرق سر تا قدم" است. باب بیستم بنا به مقدمه، پیرامون "طبع و منفعت و خاصیت غذاها و داروهای مفرد و مرکب" است. این کتاب دارای راهنمای اختصارات و تصاویری از نسخه‌های خطی می‌باشد.

در انتها این کتاب دارای منابع است و همچنین دارای واژه‌نامه مفردات طبی (فارسی-انگلیسی)، واژه‌نامه مفردات طبی (انگلیسی-فارسی) می‌باشد و در بردارنده ۶ نمایه است که شامل: ۱. نمایه کسان ۲. نمایه قبایل و گروهها ۳. نمایه مکان ۴. نمایه کتابها ۵. نمایه مواد ۶. نمایه لغات، ترکیبات و بیماری‌یاب می‌باشد.

گردآوری شده توسط: کتابخانه مرکز تحقیقات طب سنتی و مفردات پزشکی شهید بهشتی